

Advies aan Provinciale Staten		Uw contactpersoon S. Neeskens AD/STG
Tbv Statenvergadering d.d.	10-01-2022	Doorkiesnummer +31 235145282
Commissie NLG		neeskenss@noord-holland.nl
Datum commissievergadering	31-01-2022	
Onderwerp: Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027		18 januari 2022 1 13

Advies commissie NLG:

Het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027 als bespreekstuk wordt doorgeleid naar PS van 31 januari 2022.

Uittreksel van het concept-verslag NLG 10-01-2022:

11 A-agenda Water

11.a Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027

De **voorzitter** geeft allereerst het woord aan de insprekers die zich voor onderhavig agendapunt hebben aangemeld.

De **voorzitter** bedankt de insprekers in eerste termijn en geeft het woord aan de Statenleden voor hun inbreng in eerste termijn.

Eerste termijn

Mevrouw **Jellema** (PvdA) merkt op dat er een uitgebreid Regionaal Waterprogramma voor de aankomende vijf jaar ligt. De uitgangspositie is helaas nog steeds beroerd. Als je het positieve benadering verkiest, zou je ook kunnen zeggen dat het een flinke uitdaging is. In het programma worden zaken genoemd die zeker niet helpen, zoals het hardnekkige probleem van de nutriënten en de bestrijdingsmiddelen in het oppervlakte- en grondwater. Daarnaast is er een uitspraak van de Grondkamer Noordwest, die oordeelde dat de provincie Noord-Holland het gebruik van het gewasbeschermingsmiddel glyfosaat op provinciale pachtgronden niet mag verbieden, althans niet op de lopende contracten. Wat de Partij van de Arbeid betreft is dit een gemiste

kans. Een en ander is weliswaar niet de "schuld" van GS, maar van de rechtsgang die het verbiedt.

Mevrouw Jellema wil graag nog iets zeggen over de ingediende zienswijze. Daarbij wil zij ook de insprekers betrekken. Met de door GS opgenomen tekstuele wijzigingen kan de PvdA het grotendeels eens zijn. Over de zienswijze van de sportvisserij, die het begrip "*vissen*" erin wilde zien -- dit is ook gehonoreerd door GS -- merkt mevrouw Jellema het volgende op.

De toevoeging "*en vissen*" betreft een kleine maar betekenisvolle aanpassing. Het lijkt de PvdA een lobbysuccesje van de sportvissers. Het is misschien maar goed dat andere belanghebbenden of andere belangenbehartigers geen zienswijzen hebben ingediend. Anders hadden er nog veel meer toevoegingen in gestaan ("*jetskiën*", "*magneetvissen*" etc.). Zoals de twee insprekers ook al aangaven, wordt voor het vissen nog steeds lood gebruikt. Voor de PvdA had de tekstuele toevoeging dan ook niet gehoeven. Mevrouw Jellema stelde reeds de vraag wat het zelfreinigend vermogen van de visverenigingsbranche zelf is. Van het antwoord werd zij niet blij. Bij Alie Express bijvoorbeeld is het mogelijk om grote hoeveelheden vislood te kopen tegen exorbitant lage prijzen. Hoe aannemelijk is het dat al dat lood via omwegen niet toch gebruikt gaat worden? Dat is voor de Partij van de Arbeid een groot punt van zorg. Zij roept GS er dan ook nogmaals toe op om hier beleid op te maken.

De vraag betreffende de zienswijzen van Natuurmonumenten over mogelijke aspiraties voor derogatie zal mevrouw Jellema meenemen naar eerstvolgende commissievergadering op 7 februari a.s. Voorts wijst zij op een zienswijze die door Rijkswaterstaat is ingediend over verzilting rond schutsluizen. GS hebben gemeend hierover niets specifiek op te nemen in het stuk over het Waterprogramma. De Partij van de Arbeid vindt dit een gemiste kans, omdat de verzilting bij schutsluizen wel degelijk een enorm risico behelst. Zij zou hier derhalve alsnog graag een reactie van de gedeputeerde op ontvangen.

In de blauwe kaders in het Waterprogramma staan de acties die (reeds) worden ondernomen. Deze acties blijven op sommige punten weinig smart. In 2027 moet de provincie aan de Waterrichtlijn voldoen. Veel waterlichamen voldoen praktisch echter nog niet aan de kwaliteitseisen. Hoe zien GS dat voor zich in de komende vijf jaren die nog reesteren? Mevrouw Jellema zit thans zeven jaar in de Staten en de commissie NLG. Gedurende deze periode is de voortgang op het terrein van water heel gering. Kan de gedeputeerde aangeven welke katalysatoren er nog zijn om in 2027 daadwerkelijk te kunnen voldoen aan de Kaderrichtlijn Water?

De heer **Dessing** (FvD) merkt op dat het Regionaal Waterprogramma 2022–2027 grofweg bestaat uit richtlijnen op drie onderdelen. In het kader van de tijd beperkt hij zich tot het deelonderwerp overstromingsrisico's en waterveiligheid. Forum voor Democratie vindt het een leesbaar document met heldere kaders voor acties die worden gesteld. Op grote lijnen kan de fractie zich derhalve vinden in onderhavig document. Er valt weliswaar een aantal zaken op. De heer Dessing heeft naar aanleiding daarvan twee aanvullende vragen.

In de scope op de Statennota wordt gezegd dat klimaatadaptatie niet onder dit Waterprogramma valt. Het valt echter op dat het woord "*klimaatadaptie*" desondanks verschillende malen wordt genoemd in het document, ook in het kader van overstromingsgevaar. Dat doet vermoeden dat er sprake lijkt te zijn van een serieuze dreiging of een serieus probleem. De heer Dessing heeft al eerder genoemd dat zijn fractie wat anders aankijkt tegen het gegeven dat de zeespiegel jaarlijks met 1,4 millimeter stijgt. Forum voor Democratie acht dit niet een heel groot risico. Het is goed om scenario's te bekijken. De heer Dessing zou de term "klimaatadaptatie" echter graag veranderd zien in "*weersbestendig maken*". Hij kan zich voorstellen

dat niet alle partijen hier enthousiast over zijn, maar uiteindelijk gaat het erom dat de waterveiligheid binnen de provincie wordt getoetst op weersbestendigheid. Aangezien Noord-Holland grotendeels onder de zeespiegel ligt, is het belangrijk om hiernaar te kijken. Om nu echter direct heel sterke acties te initiëren teneinde alle buitendijkse gebieden te evacueren, gaat Forum voor Democratie wat ver.

De heer Dessing komt vervolgens op een aantal praktische zaken. In het stuk wordt gewezen op overstromingsrisicokaarten. De weblink risicokaart.nl in het document geeft echter geen toegang. De heer Dessing vraagt gedeputeerde of het voor de Staten mogelijk is om alsnog toegang te krijgen, opdat zij de kaart ook daadwerkelijk kunnen inzien. Uit de stukken blijkt overigens dat de laatste update van de kaart uit 2019 dateert. Elke zes jaar zou deze geüpdatet moeten worden. Kortom, Forum voor Democratie ontvangt graag toegang tot de website teneinde zelf het inzicht te verkrijgen in de waterveiligheid en een en ander te kunnen toetsen.

In het stuk wordt ook gesproken over bouwaanvragen en gelaagdheid in beschermingsniveau. Als een toekomstige projectaanvraag onder de nieuwe Omgevingswet valt, zou de heer Dessing graag vernemen of hieronder in het DSO-systeem ook geborgd is dat de waterveiligheid onderdeel uitmaakt van de toetsing van een projectaanvraag, om te voorkomen dat er zaken over het hoofd worden gezien. Er zijn momenteel immers wat technische problemen in het DSO-systeem.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) gaf een jaar geleden tijdens de bespreking van het definitieve concept al aan dat het Waterprogramma wordt gedomineerd door EU-richtlijnen. De PVV heeft daar grote moeite mee. Voorts wil zij opnieuw haar zorgen uitspreken over de uitspraken ten aanzien van de zeespiegelstijging. Op pagina 44 staat dat er rekening wordt gehouden met een te verwachten, versnelde zeespiegelstijging. Sinds het begin van het huidige interglaciaal is de zeespiegel met 120 meter gestegen. Het was mogelijk om met droge voeten naar Ierland te lopen. Op wat nu de bodem van de Noordzee is, liepen vroeger mammoeten rond. Er is geen sprake van een versnelde zeespiegelstijging en het ligt ook niet voor de hand dat die er komt. Wat zou daarvan immers de oorzaak moeten zijn? Een nieuwe IJstijd? De PVV acht het heel vreemd dat beleid niet op realiteit wordt gebaseerd en dat men de voorkeur geeft aan voorspellingen door klimaatalarmisten, wier voorspellingen nog nooit zijn uitgekomen. Waarom zou je beleid baseren op scenario's en modellen in plaats van de realiteit? Waar komt die sterke voorkeur vandaan?

De ambities zijn kennelijk een beetje te ambitieus. Op pagina 11 wordt thans melding gemaakt van het naar beneden bijstellen van de doelen. Hoeveel geld is er dan besteed aan doelen die kennelijk haalbaar zijn? De PVV maakt zich hier zorgen over. Geldsmijten naar doelen die niet haalbaar zijn -- ten aanzien van klimaat en energie is dit ook het geval -- kost nogal wat. De burger van Noord-Holland betaalt hiervoor uiteindelijk de rekening, hetgeen de PVV verdrietig stemt.

Mevrouw **Dekker** (CDA) had gehoopt aan de voorkant een goede integrale samenwerking met de waterschappen en Rijkswaterstaat terug te zien in deze versie van het Regionaal Waterprogramma. Zoals de waterschappen in hun zienswijze aangeven, zien zij geen relatie en interactie met andere provinciale beleidsstukken. Rijkswaterstaat benadrukt in zijn zienswijze *"de notie dat Water meer sturend dient te zijn in de Ruimtelijke Ordening"*. Waarvan akte. De kersverse coalitie in Den Haag heeft dit nog maar eens duidelijk beschreven in het regeerakkoord.

In de beantwoording neemt de provincie soms zienswijzen over. In het concept is het uiteraard aangepast, maar voor het CDA is samenwerking op het gebied van adequaat waterbeheer als bron van ons bestaan van

noodzakelijk belang. De fractie acht het daarom teleurstellend dat het überhaupt nodig is geweest om de provincie op voorhand te laten meedeinen in de juiste uitingen en formuleringen.

Er is weliswaar ook een positief geluid vanuit het CDA, zeker op het gebied van het in kaart brengen van de overstromingsrisico's -- een en ander dient daartoe wel toegankelijk te zijn -- en wat betreft de inspanningen op het gebied van waterveiligheid. De fractie is voorts positief over de doelen, zoals een (water)vitaal landelijk gebied waarbij onderzoek naar uitbreiding van het veelgevraagde landbouwportaal opgenomen is, een goed op de beroeps- en recreatievaart toegesneden vaarnetwerk en een uitbreiding van het aantal zwemlocaties.

Voorts benadrukt het CDA de urgentie van waterbeschikbaarheid en kwantiteit, zoals mede beschreven in het doel "*geen uitputting van grondwatervoorraden*". De vraag naar drinkwater stijgt immers. De investeringen van de provincie worden onder meer gedaan in onderzoek naar nieuwe drinkwaterwinningen. Wat het CDA betreft zou er aan de voorkant geïnvesteerd moeten worden in en tevens gecommuniceerd moeten worden over de bewustwording aan de gebruikerskant. Hoe kan de provincie nog meer innovatie stimuleren, zoals het circulair maken van de afvalwaterketen om met z'n allen bewust te worden van waterbesparingen? Welke rol kan de provincie sterker pakken? Mevrouw Dekker roept alle fracties op om hierover mee te denken.

Mevrouw **Bouhlef** (SP) merkt op dat na het lezen van het Regionaal Waterprogramma de SP zich zorgen maakt over het feit dat nergens is terug te lezen dat vissen met lood niet wenselijk is. Volgens Stichting Gezond Water is het loodgehalte juist verhoogd. Dat staat in contrast met de beantwoording van GS op de technische vragen van Statenlid Kostic. In Nederland zijn er zo'n 2 miljoen sportvissers, waarvan circa 100.000 in Noord-Holland. GS geven in het stuk aan dat goed water onmisbaar is voor de natuur. Hoe kan water goed zijn als daar lood in voorkomt, doordat sportvissers met lood vissen? Lood is een zwaar metaal dat erg giftig is. Dit is niet goed voor het leven boven water, maar zeker niet voor het later onder water. Kunnen GS toezeggen erop toe te zien dat er bij de sportvisserij alleen nog maar loodvrij gevestigd mag worden? Is dat dan ook te koppelen aan de Visakte, door deze bijvoorbeeld in te trekken bij overtreding? Pas wanneer er geen lood meer in het water terechtkomt, kun je spreken van goed water dat onmisbaar is voor de natuur.

Mevrouw **Hoogendoorn** (CU) bedankt gedeputeerde en de ambtenaren voor het Waterprogramma, dat een mooi document is geworden. Het is duidelijk zichtbaar dat er rekening wordt gehouden met de bestaande plannen en visies. Op die manier is het een integraal programma geworden. De ChristenUnie wil wel opmerken dat er, los van de ecologie in het water, meer om het water heen gekeken kan worden. Daaraan valt eigenlijk ook al te zien hoe het gaat met het water en wat erin leeft. De ChristenUnie mist in het programma de vermelding van het probleem met lozingen van drugsafval. Inmiddels zijn dit geen incidenten meer, maar betreft het helaas een structureel gegeven dat noodzakelijkerwijs in een Waterprogramma genoemd moet worden. Een onderzoek van 28 oktober jl. naar de productie van synthetische drugs in de eenheid Noord-Holland laat zien dat de omvang ervan groter is dan de overheidsdiensten tot voor kort inschatten. Hoe kijkt gedeputeerde hiertegen aan? Meent hij dat het in het programma benoemd zou moeten worden?

In het programma staat evenmin weinig over het voorkomen van blauwalg en botulisme. Dit probleem keert vaak terug. Juist omdat er meer plannen zijn om water op te vangen in bufferzones moet hier scherp op worden gelet.

Vislood dat achterblijft in de sportvisserij keurt de ChristenUnie niet goed. GS stellen dat de metingen dusdanig zijn dat het geen gevaar oplevert. Er zijn gedurende coronatijd echter zo veel sportvissers bij gekomen dat het aannemelijk is dat er meer vislood is achtergebleven. Mevrouw Hoogendoorn acht het van belang om dit te blijven monitoren en uit te kijken naar een oplossing.

In het Waterprogramma wordt ervan uitgegaan dat iedereen op het riool is aangesloten. Er zijn echter buitengebieden waar nog gebruik wordt gemaakt van septic tanks. De belasting en risico's die dit met zich meebrengt voor het grondwater zouden nog opgenomen kunnen worden.

Naast medicijnresten vormen microplastics in het afvalwater een groot probleem. Het zou mooi zijn als de provincie dit preventief aanpakt. Dit wil zij ook doen volgens het programma. De app "*Beat the microbead*" is bijvoorbeeld een initiatief van de Plastic Soup Foundation, aan de hand waarvan je kunt zien of een product microplastics bevat. Kan de provincie wellicht iets doen om de inwoners van Noord-Holland hierop te attenderen?

Vorige week mocht mevrouw Hoogendoorn een week in Frankrijk verblijven. Het kraanwater is daar tegenwoordig drinkbaar. De sterke chloorlucht die je tegemoetkomt als je de kraan opendraait, deed mevrouw Hoogendoorn toch ernstig aarzelen. De opluchting dat er bij thuiskomst heerlijk drinkwater onbeperkt uit de kraan komt, maakte haar dankbaar en deed haar ook beseffen hoe vanzelfsprekend men dit vindt. Door de toenemende vraag dreigt er een drinkwatertekort. Er wordt onderzoek gedaan naar extra productiemogelijkheden. De provincie participeert in deze onderzoeken vanwege het innovatieve karakter en de betekenis voor het grondwaterbeleid. De provincie moet ook wel participeren, want hoe kan het anders uit? De drinkwaterbedrijven kunnen moeilijk extra productiemogelijkheden creëren als er geen investeringsruimte is doordat ze van overheidswege winstbeperkingen hebben. De collega's van de ChristenUnie in de Tweede Kamer hebben in 2020 en 2021 moties ingediend om de winstbeperking aan te passen, zodat investeringen kunnen plaatsvinden en de levering van voldoende drinkwater mogelijk wordt gemaakt.

Aangezien de provincie bereid is om vanwege het innovatieve karakter te participeren in onderzoeken over het winnen van extra drinkwater, lijkt het de ChristenUnie zoals bekend een goed idee om te investeren in grijswatersystemen om zo drinkwater te besparen. Mevrouw Dekker (CDA) noemde dit punt zojuist ook. De ChristenUnie zal op korte termijn een discussienota over dit onderwerp aan de commissie NLG voorleggen.

Mevrouw **Gonggrijp** (D66) merkt op dat het met de chemische kwaliteit en biodiversiteit van onze wateren niet zo goed gesteld is. Ook de waterkwaliteit van het IJsselmeer, het Blauwe Hart, staat onder druk. Dit heeft gevolgen voor de zoetwatervoorraad. Er moet echt heel veel gebeuren om de balans van het water en het ecosysteem te herstellen. De provincie heeft natuurlijk specifieke taken en is niet verantwoordelijk voor de volle breedte van het domein. Maar kijkend naar de opgaven die er liggen, kunnen de biodiversiteit van het water en de zorgen over de drinkwatervoorzieningen niet los gezien worden van de opgaven en de verantwoordelijkheid van de provincie. De komende tijd zal er veel gevraagd worden van het regionale waterbeheer, dat gericht moet zijn op het vasthouden en bergen van water, het verbeteren van de kwaliteit, het inspelen op klimaatverandering en het tegengaan van verzilting en bodemdaling. Deze opgaven vragen om een stevige inzet van de provincie in samenwerking met het Rijk, waterschappen en gemeenten. En in samenhang met andere domeinen, zoals landbouw, ruimtelijke ordening en energiebeleid. Gelukkig is een stevige inzet van de provincie terug te lezen in het Regionaal Waterprogramma, waarover mevrouw

Gonggrijp haar complimenten uit. Het is duidelijk dat de opgave van de provincie niet alleen via dit Waterprogramma plaatsvindt, maar ook via de verstedingstrategie, de veenweidestrategie en het Programma Natuur. D66 juicht een integrale aanpak toe en roept tegelijkertijd op om te zorgen dat het waterdomein scherp geborgd blijft in al die andere dossiers. Wat D66 betreft zouden water en bodem ook sturende factoren moeten zijn in de ruimtelijke ordening. In de tekst kan dit principe worden teruggelezen, maar D66 hoort graag van GS en de gedeputeerde hoe dit dan concreet vorm krijgt en welke concrete waarborgen er zijn om dit principe vast te houden, gezien de druk op de schaarse ruimte.

Een en ander geldt ook voor de doorwerking naar andere provinciale beleidstaken. Hoe vindt vanuit GS hierop sturing plaats om te waarborgen dat wateropgaven en de juridische verplichtingen, zoals de Kaderrichtlijn Water, hier naadloos op aansluiten? Gaat de provincie dit allemaal halen, ook in 2027?

D66 vindt het goed om te lezen dat het college oog heeft voor de effecten van de ontwikkelingen in de ondergrond door bijvoorbeeld bodemenergie en aquathermie. D66 juicht het toe dat in samenwerking met gemeenten energieplannen worden doorgelicht op dit effect. De omslag in waterbeheer naar vasthouden en bergen, het realiseren van natuurvriendelijk onderhoud, het ontwikkelen van een robuust waternetwerk waarbij het versterken van de biodiversiteit vooropstaat en verzilting wordt tegengegaan, zal ook veel vragen van de waterbeheerders waarmee samengewerkt wordt. Hoe vindt het overleg met deze partners plaats? Wordt de ambitie voor duurzaam beheer door alle partners ook echt ondersteund? D66 hoort hierop graag een reflectie van de gedeputeerde.

De verontreiniging van ons water heeft de nodige oorzaken. Mevrouw Gonggrijp licht er één punt uit, te weten vislood. Wat doet de provincie eraan om te zorgen dat het gebruik van vislood wordt gestopt?

Mevrouw Gonggrijp neemt de vrijheid om kort te reageren op een C-stuk, namelijk het onderzoek naar de multifunctionele binnendijkse achteroevers van de Wieringerhoek. Deze plannen kunnen niet rekenen op draagvlak vanuit de gemeente Hollands Kroon, maar een waterrobuuste ruimtelijke inrichting vraagt ook om waterberging om onder andere tegendruk tegen verzilting te realiseren. Ziet de gedeputeerde mogelijkheden hiertoe? Zo niet op deze plek, wordt er dan nagedacht over waterberging in andere gebieden? Is de gedeputeerde het eens met D66 dat waterberging onderdeel is van een robuuste, ruimtelijke inrichting?

Ziet de provincie ten slotte mogelijkheden om inwoners en bedrijven duidelijk te maken wat hun eigen gedrag betekent voor de waterkwaliteit? Andere partijen noemden het ook reeds. Wat D66 betreft moeten hier echt stappen op worden gemaakt.

De heer **Cardol** (GL) meent dat het een belangrijk programma betreft, met veel goede punten. Hij complimenteert het college ook voor de wijze waarop de reacties zijn verwerkt en tot verbeteringen in het stuk hebben geleid. De heer Cardol gaat in op een paar zaken, te weten de KRW-doelen, de rol van de landbouwsector, gewasbeschermingsmiddelen en enkele zienswijzen. Hij begint echter met de sportvisserij. Het is opvallend hoe de sportvisserij met haar uitgebreide zienswijze volledig voorbijgaat aan de eigen rol en de bijdragen die sportvissers zelf zouden kunnen leveren aan schoon water, oftewel stoppen met lood. De overgenomen tekstwijzigingen in de inleiding zijn dan ook behoorlijk cynisch. "*Visser*" (lees: hengelen) en "*water*" worden in één zin genoemd. GroenLinks ondersteunt graag de vraag van de spreker, de heer Denekamp, in hoeverre dierenwelzijn in deze nota is meegewogen. Het zou nog beter zijn als de provincie veel dwingender maatregelen zou nemen om het gebruik van lood in de sportvisserij terug te dringen,

bijvoorbeeld bij het verstrekken van vergunningen. Er zijn immers genoeg alternatieven. GroenLinks ontvangt hierop graag een reactie van gedeputeerde.

De KRW-doelen blijven voor de heer Cardol een wat schimmig woordenspel. In de nota staat dat de provincie de doelen niet verlaagt, maar ze meer realistisch maakt. Men weet wat zogenaamd realisme heeft gebracht in de PAS-kwestie: veel ellende en torenhoge kosten. De heer Cardol zou weleens een voorspelling van de gedeputeerde willen horen over de juridische en maatschappelijke gevolgen als de KRW-doelen in 2027 niet gehaald worden. Wat gaat Brussel doen en wat verwacht gedeputeerde van de milieuorganisaties? Ziet hij al een nieuwe Urgenda-rechtszaak in het verschiet?

De oorzaken van slechte waterkwaliteit zijn complex. Het is te simpel om alleen maar schuldigen aan te wijzen. Laat de provincie kijken wie kan bijdragen. Dit brengt de heer Cardol op de landbouw. Hierover heeft hij technische vragen gesteld. Hij bedankt GS voor de beantwoording. In de antwoorden staat echter vooral iets in de trant van: *"Rustig aan, dan breekt het lijntje niet."* Het is prima om door te gaan met het Landbouwportaal. Het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer is een begin, maar wel heel erg vrijblijvend. Bij de rol van de provincie blijft men steken in *"het bevorderen van de integraliteit met andere beleidsopgaven en gebiedsprocessen"*. Is dat nu echt het enige wat de provincie kan doen? Nee, want Natuurmonumenten geeft in zijn zienswijze een voorbeeld. In het nieuwe GLB wordt gesproken over verplichte bufferstroken van drie meter langs watergangen. Er wordt echter gefluisterd dat Nederland gaat pleiten voor een uitzondering. De heer Cardol wil het niet volledig uitstellen tot de bespreking in de volgende commissievergadering, maar hij mag hopen dat de gedeputeerden daar dan nadrukkelijk hun vinger tegen zullen opsteken.

Dan komt de heer Cardol op de vervuiling door gewasbeschermingsmiddelen. De toelating van middelen is een zaak van het Rijk, gedelegeerd aan het Ctgb. Het betreft misschien niet de portefeuille van deze gedeputeerde, maar de heer Cardol wil toch de suggestie opwerpen om een gepeperde brief naar het Rijk te sturen om het Ctgb een betere opdracht te geven. Vraag hen om niet alleen de risico's van afzonderlijke bestrijdingsmiddelen te beoordelen, maar ook de giftige cocktail die ontstaat in de lucht, op de grond en in het water. Er is net weer een burgeronderzoek gepubliceerd door de burgergroep Meten is Weten. De hoofdconclusie luidt dat er een deken van landbouwgif over Nederland ligt. In het regeerakkoord staat dat de normen voor het gebruik van middelen wordt afgestemd op de KRW. Kortom, het is een goed moment voor een oproep aan het Rijk om de daad bij het woord te voegen. In PS van Drenthe is hierover onlangs met een ruime meerderheid een motie aangenomen. Is de gedeputeerde bereid om zo'n oproep aan de regering te doen?

Er komt een nieuw NSP aan. De heer Cardol neemt aan dat gedeputeerde Loggen op het vinkentouw zit om samen met zijn collega van Landbouw optimaal gebruik te maken van de regionale regelingen die hierin mogelijk zijn.

Zoals gezegd zitten er ook goede punten in het programma, zoals het dynamisch kustbeheer, het werken aan een Natuurnetwerk en de sturende rol van water, die ook in het regeerakkoord wordt genoemd. Ook wat betreft de binnenduinrand en de veenweide kijkt GroenLinks uit naar de regionale veenweidestrategie.

De heer Cardol refereert nog aan twee punten uit de zienswijze:

- Polder Westzaan: GroenLinks kan zich vinden in de reactie van het college op de zienswijze van Staatsbosbeheer, maar dringt er wel op aan om hier onmiddellijk werk van te maken als de maatregelen gekozen en vergund zijn. De heer Cardol vraagt hier expliciete aandacht voor van de gedeputeerde.

- De waterschappen wijzen erop dat er nog inconsistenties zitten tussen dit stuk, het Programma Natuur en het Masterplan Biodiversiteit, met name op het punt van verdroging. Hoe kijkt de gedeputeerde daarnaar?

De heer Cardol verwees al naar het regeerakkoord. Er komt heel veel geld vrij voor een aantal opgaven in het landelijk gebied. Het is nog de vraag hoe dat besteed gaat worden, maar de provincies zullen er een grote rol in spelen. GroenLinks hoopt dat er op korte termijn veel duidelijkheid gaat ontstaan over de wijze waarop dit geschiedt en waarop dit positieve gevolgen kan hebben voor de wateropgave. De fractie kijkt er derhalve naar uit om het met elkaar te bespreken, waarna men ermee aan de slag kan gaan.

De heer **De Wit** (VVD) stelt vast dat de speelruimte voor Provinciale Staten bij dit stuk niet zeer groot is. Het vaststellen van de doelen gebeurt meer nationaal en Europees en voor het uitvoeren van de maatregelen zijn de waterschappen eerder aan zet dan de provincie. De VVD beseft dat recreatie buiten dit programma valt, toch wil de heer De Wit aangeven dat hij blij is dat naar de koppelkansen wordt gezocht, zoals met het stadstrand bij Hoorn. De VVD is daar voorstander van. Een belangrijk speerpunt is het zoet water; er zijn nu geen acute problemen of knelpunten, maar dit kan in de toekomst wel het geval zijn, bijvoorbeeld bij periodes van droogte in de zomer. De vraag is of de gedeputeerde met dit waterprogramma op zak in gesprek kan gaan met industrie en landbouw over het voorkomen van verdelen van schaarste door de voorraad zoet water te vergroten. Graag een reflectie van de gedeputeerde op de vraag of hierop in de komende jaren een grotere inzet gepleegd kan worden. De heer De Wit verzoekt GS expliciet het zoetwateraspect mee te nemen in de regionale Veenweide strategie. Dit document komt volgende maand aan de orde in deze commissie.

De heer De Wit (VVD) vervolgt met de vraag wat de rol van de Provincie is bij de stimuleringsmaatregelen. Welke maatregelen liggen al dan niet op tafel, wie neemt ze en hoe wordt alles gefinancierd? De VVD verzoekt GS hen in de loop van dit jaar hierover te informeren. De heer De Wit heeft twee suggesties op dit gebied. De eerste suggestie is een landbouwportaal, dit zou goed kunnen werken. 1400 ondernemers doen er al aan mee en de heer De Wit ziet graag dat de overige 1500 ondernemers in Noord-Holland ook mee gaan doen. Dezelfde aanpak kan voor stimulering gelden, het is beter een wortel te gebruiken dan een stok. Als tweede suggestie noemt de heer De Wit het voorkomen van aanwezigheid van plastic met bijvoorbeeld de Bubble Barrier die plastic uit het water haalt. Vervolgens gaat de heer De Wit in op de discussie over lood in het water; de VVD is daar niet blind voor, maar ziet dat de sector met de Green Deal Sportvisserij 2018 een goede bijdrage wil doen. Hij verwacht dat het rijk er scherp op zal letten dat daar wat van terecht komt. Dit jaar is ook een omruilactie opgezet van lood naar van loodvrij, de VVD spreekt daarvoor haar steun uit.

Bij interruptie voegt mevrouw **Dekker** (CDA) toe dat zij het een zeer goede opmerking vindt over Great Bubble Barrier. Zij heeft daar eerder vragen over gesteld in de commissie waarop het antwoord was dat de inspanning als Provincie daarin niet verder reikt. Denkt de heer De Wit dat dit nu anders is? De heer De Wit antwoordt dat in het document staat dat de provincie stimuleringsmaatregelen onderzoekt en daar kan verminderen van plastic een onderdeel van zijn. Hij denkt dat er gezamenlijk veel bereikt kan worden, met een duwtje in de rug door de Provincie.

De **voorzitter** bedankt beiden en geeft Statenlid Kostic (PvdD) het woord.

Statenlid **Kostic** (PvdD) kan grotendeels aansluiten bij GroenLinks, maar is wel pessimistischer; er is al 22 jaar tijd geweest om te onderzoeken en te experimenteren, maar er is nog 0% van de doelen gehaald. Komt er

in de volgende vier jaar nog meer van hetzelfde met alleen mooie woorden? Nog maar 0,7% van de bollensector is biologisch. Er wordt gesproken om nog meer Europees geld in de projecten te pompen, terwijl de effectenmonitoring niet op orde is zodat het niet duidelijk wordt of het geld goed is besteed. Er gaat maatschappelijk geld naar toe maar hoe effectief het is, daar kunnen GS geen antwoord op geven. De omruilactie voor vislood is weggegooid geld. Dat belooft niet veel goeds voor andere bestedingen. GroenLinks wil het geld slimmer inzetten en zal zelf ook met voorstellen komen. Er moeten keuzes komen, onder andere voor 100% biologische bollenteelt. Daarnaast zal de omgevingswet straks meer macht geven om sterker te kunnen ingrijpen. Er is nog maar vijf jaar te gaan.

De heer **Mangal** (DENK) geeft een compliment over het document Waterbeleid maar vindt het deel over datacenters karig. Er staat dat restwarmte zou kunnen worden hergebruikt, maar gebeurt dit met zoet water? En geldt dat ook voor een aardwarmtesysteem? Heeft onze Provincie contact met collega's in Flevoland en Zeewolde, over in hoeverre het datacenter van Facebook gaat drukken op onze watervoorraad? Is daar zicht op? Hebben bedrijven als Facebook en Google direct of indirect invloed op de watervoorziening en in hoeverre laten GS dat toe? Waarom wordt dit niet genoemd? Is het goed om onbeperkt drinkwater aan megadatacenters te leveren met schaarste in het vooruitzicht?

De **voorzitter** geeft aan dat dit het einde is van de eerste termijn van de commissieleden en geeft het woord aan gedeputeerde Loggen voor de beantwoording.

Gedeputeerde **Loggen** zal de samenvattende vragen clusteren tot de volgende onderwerpen:

- Kaderrichtlijn water en de deadline in 2027
- Opmerkingen over vissen en loodvervuiling
- Losse opmerkingen, integraliteit en samenhang met andere beleidsdocumenten

De vraag ten aanzien van de datacenters is al eerder aan de orde geweest. De Provincie heeft, als enige provincie in Nederland, een datacenterstrategie opgesteld. Daarin is opgenomen dat men van de best beschikbare technieken gebruik moet maken en mede moet kijken naar het watergebruik. Overigens is dit niet al te dramatisch want het verbruik is beperkt in relatie tot het totale verbruik en er is geen zicht op dat het tot problemen zou leiden.

Over het vislood merkt gedeputeerde Loggen op dat de Provincie er alles aan doet wat binnen het vermogen ligt. De omruilactie was het meest tastbare en was een eerste stap. Alle andere maatregelen zijn met behoorlijk juridische risico's omkleed en dat maakt het complex. De Provincie is daar nog niet toe overgegaan en is dat ook niet voornemens. In de laatste anderhalf jaar is de hengelsport wel enorm toegenomen, hetgeen een verhoging van lood teweeg heeft gebracht. Maar over het algemeen genomen is het minder geworden. Het regionale waterprogramma gaat niet over dierenwelzijn en de Provincie heeft geen (toezichthoudende) rol bij de visaktes.

Bij interruptie vraagt mevrouw **Jellema** (PvdA) aan de gedeputeerde waarom hij het woord 'vissen' heeft gehonoreerd vanuit de zienswijze van de hengelsportvereniging.

Gedeputeerde **Loggen** antwoordt dat hij bij elke zienswijze nagaat in hoeverre deze het beleid ten goede kan komen. Een toegevoegde waarde van een zienswijze wordt overgenomen.\

Mevrouw **Jellema** (PvdA) reageert dat zij met spanning uitkijkt naar beantwoording van de

gedeputeerde op de zienswijze over de verzilting.

Gedeputeerde **Loggen** was daar verbaasd over, omdat Rijkswaterstaat of de Waterschappen eigenaar zijn van de sluizen waar dit speelt. Hij zal daar zeker naar kijken en bij Rijkswaterstaat zijn verbazing kenbaar maken.

De heer **Mangal** (DENK) heeft een opmerking over het datacenter, maar wil eerst iets kwijt over het lood: Statenleden worden erg nerveus als er lood wordt geloosd door Tata Steel, maar het lood vanuit de visserij is ook aanzienlijk groot. Hij meent dat de gedeputeerde zich daar ook druk over zou moeten maken en er hard tegen moet kunnen optreden. In de datacenterstrategie wordt niet gesproken over de watervoorraden, de vraag is of er voorraden gereserveerd moeten worden voor datacenters. Heeft de gedeputeerde ook de toekomst hierin meegenomen?

Gedeputeerde **Loggen** vindt het niet zinvol hier een verhandeling over datacenters en landelijke beschikbaarheid te houden, daar is een landelijke stuurgroep mee bezig. Deze gaat ook over droogte en beschikbaarheid. Als zich een droogte zou voordoen bestaat daarvoor een verdringsreeks en is bekend wie als laatste wordt afgeschakeld. Het doel hierbij is de meest kwetsbare factoren zo lang mogelijk van water voorzien. Het belangrijkste bekken en voorraad is het IJsselmeergebied, daar moet de kwaliteit zo goed mogelijk blijven om er 80% van het drinkwater uit te kunnen halen. In de datacenterstrategie is opgenomen dat gebruik van drinkwater als koelwater zoveel mogelijk wordt voorkomen; er zijn initiatieven om daar industriewater voor te gebruiken. Men onderzoekt of men daar selfsupporting in kan zijn. Inwoners worden gestimuleerd op eigen terrein water ter beschikking te hebben, dat vraagt ook een investering van de ondernemer zelf. Op vislood komt een Europees verbod en aangezien er in Noord-Holland geen normen worden overschreden lijkt het geen goede inzet van mensen en middelen om, vooruitlopend op een dergelijk verbod, allerlei zaken op de hals halen.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) heeft bij interruptie de vraag of het op handen zijnde Europese verbod ook een importverbod behelst.

Gedeputeerde **Loggen** antwoordt dat hij nog geen details kent en hij zegt toe na te gaan in hoeverre de informatie hard is en wat erover bekend is. Hij zal de ingewonnen informatie toesturen aan de commissie (toezegging).

Statenlid **Kostic** reageert bij interruptie dat het apart is hoe GS in een hoekje kruipt en smoesjes probeert te verzinnen. Zij heeft twee concrete vragen. De eerste gaat over belangenafweging. Statenlid Kostic vindt het raar dat in een programma dat over bescherming van water gaat het belang van het hengelen zo zwaar gaat wegen. Trek dit terug, of neem het belang van de vissen die slachtoffer zijn van vistuig erin mee. Het belang van een vervuilende hobby wordt wel zwaar meegewogen. Ten tweede betwijfelt Statenlid Kostic of het klopt dat de Provincie niets kan doen. Er kunnen voorwaarden worden opgenomen bij de visrechten om van het lood af te komen. Zij vraagt GS hier meer en verstandig over mee te denken en niet zomaar 25.000 weg te geven aan een project dat niet werkt.

Gedeputeerde **Loggen** denkt dat een deel van de vragen van mevrouw Kostic prima zijn beantwoord in de technische commissie en GS is niet voornemens een wijziging in dit document aan te brengen. Hengelen is een legitieme sport en gebruik van lood is ook toegestaan. Dat dit teruggedrongen moet worden is duidelijk. Aan visvergunningen zitten juridische haken en ogen en daar ziet de Provincie geen middelen om

te interveniëren.

Gedeputeerde Loggen vervolgt met de KRW, waarbij hij de hete adem van de Staten voelt. Tegelijkertijd zijn er een aantal geografische omstandigheden zijn, zoals rivieren die vervuiling vanuit andere landen hier afzetten. Ook kunnen de nutriënten vanuit de veeteelt nog jaren gevolgen geven. Dat maakt dat voortschrijdend inzicht niet over één kam te scheren is en moeten doelen meer SMART gemaakt worden, meer rekening houdend met de juridisch risico's. Een inschatting is moeilijk te maken.

Gedeputeerde Loggen vervolgt met de vraag van heer Van Tiggelen (PVV). Dat de heer Van Tiggelen de consensus over wetenschappelijke publicaties en inzichten in twijfel trekt, is voor gedeputeerde Loggen geen reden om iets te veranderen aan het waterprogramma; hij heeft te maken met feiten die bekend zijn. GS gaan geen aanpassingen doen omdat het voor één of twee partijen goed uitkomt.

Naar de integraliteit met andere beleidsdocumenten is goed gekeken zodat er zo veel mogelijk in samenhang gewerkt wordt. Daarnaast zijn ze niet in beton gegoten; als blijkt dat iets niet goed past op ander beleid of op een andere regeling, dan volgt afstemming. Gedeputeerde Loggen verwacht niet het inzicht hiervan op korte termijn te hebben.

De relatie met de RO-kant, waar de heer Dessing (FvD) naar vroeg, zit in de Omgevingswet opgesloten.

Op de vraag van de ChristenUnie met betrekking tot drugsafval antwoordt gedeputeerde Loggen dat op het land niet zoveel afval is tegengekomen dat dit significant meetbaar is in het oppervlaktewater. Landdumpingen hebben niet geleid tot verontreiniging van het grondwater.

Aangaande de oproep van de heer Cardol (GL) aan de regering vraagt gedeputeerde Loggen zich af wat deze toevoegt aan de afspraak in het regeerakkoord. Indien de uitwerking te lang op zich laat wachten dan zal gedeputeerde Loggen kijken of er vanuit de Provincie een reactie moet komen.

De **voorzitter** heeft nog een aantal vragen openstaan voor de gedeputeerde: zoals inzage in de risicokaart en iets over septic tanks en blauwalg. D66 heeft ook nog vragen. De voorzitter concludeert dat er behoefte is aan een tweede termijn.

Tweede termijn

De heer **Dessing** (FvD) geeft aan dat de vraag over toegang tot de overstromingsrisicokaart ook technisch beantwoord mag worden. Daarnaast vindt de heer Dessing de bedragen die gereserveerd worden relatief klein in relatie tot de taken en de regisserende rol van de Provincie. Hij vraagt om reflectie hierop van de gedeputeerde, dit mag ook op een ander moment.

Mevrouw **Dekker** (CDA) bedankt de ChristenUnie voor het meedenken over grijs water en de VVD dat zij het belang zien van uitbreiding van het landbouwportaal. Zij vindt het positief dat het programma niet in beton gegoten is en de Provincie de waterbesparing wil stimuleren.

Mevrouw **Gonggrijp** (D66) geeft aan dat haar fractie zich zorgen maakt over juridische consequenties van het niet halen van de KRW doelen en vraagt of deze zorgen gedeeld worden. Ook vraagt zij op welke manier water in bodem sturend is in RO. Er is een C stuk over de Wieringerhoek waarvan mevrouw Gonggrijp vraagt

op welke manier plekken voor waterberging daarin meegenomen kunnen worden. Tenslotte doet zij een oproep aan de Provincie om te kijken hoe gebruikers en bedrijven mee te nemen in de eigen verantwoordelijkheid voor watergebruik en de effecten van hun handelen daarin.

De heer **Cardol** (GroenLinks) informeert of de provincie een standpunt over de derogatiediscussie inneemt en naar het Rijk ventileert. Een andere vraag gaat over de zienswijze van de waterschappen dat er een inconsistentie is tussen het programma Natuur en het masterplan biodiversiteit, met name ten aanzien van verdroging. Wat betreft de gewasbeschermingsmiddelen denkt de heer Cardol dat wachten tot het regeerakkoord is uitgewerkt heel lang gaat duren. Hij denkt dat het niet nodig is te wachten op de onderzoeksopdracht aan het Ctgb. Er ligt al een toezegging opnieuw te kijken naar stapelingseffecten en dit ook mee te nemen in het Ctgb. De heer Cardol doet een oproep om dit stevig te onderstrepen om daarmee lang wachten te voorkomen. Wat het lood aangaat vindt de heer Cardol het prachtig als er een Europees verbod komt. Hij begrijpt dat er wellicht juridische consequenties kleven aan strengere maatregelen maar zou graag geïnformeerd worden welke dat precies zijn en waar er mogelijkheden liggen om aan te scherpen. Tot slot geeft de heer Cardol aan dat het doodzonde is dat de woordjes 'en vissen' in relatie tot gezond water in de eerste zin van de inleiding zijn opgenomen en hij vraagt ze te schrappen.

Gedeputeerde **Loggen** excuseert zich dat hij nog niet compleet was in de beantwoording. De overstromingsrisicokaart is nu uit de lucht door ICT gerelateerde problemen. Hij zal kijken wanneer deze weer beschikbaar komt en dit laten weten.

Wat betreft de primaire keringen: waterschappen zijn als eerste verantwoordelijk en zij zijn toereikend om deze taak goed te kunnen uitvoeren, daar is geen bijstelling voor nodig.

Aangaande de opmerking van het CDA over grijs water wacht gedeputeerde Loggen de initiatiefnota af. Bij aansluiting op de woning bestaat een grote kans op kruisbesmetting. Daar is men vanwege de veiligheid geen voorstander van.

Op de vraag van D66 geeft gedeputeerde Loggen aan dat in het coalitieakkoord staat dat water een leidend principe is in de ruimtelijke ordening en dat dit nog verder vorm zal krijgen. Het wordt in de toekomst een steeds grotere uitdaging.

De juridische risico's bij het niet halen van de KRW acht de heer Logge voor de Provincie klein.

De Wieringerhoek is op dit ogenblik bezig met een project en gemeente Hollands Kroon heeft hierover een standpunt ingenomen. Gedeputeerde Loggen zal de discussie kritisch volgen. Bij Andijk is een prachtig project gerealiseerd dat al vele jaren zeer goed functioneert. Het project in Hollands Kroon is nog niet afgesloten.

Over voorlichting watergebruik geeft gedeputeerde Loggen aan dat dit geen taak is voor de Provincie, de waterbedrijven zijn daar veel actiever mee, zeker als er urgentie is.

De derogatie discussie wil gedeputeerde Loggen met collega's van landbouw bespreken. Hij zal daarop terugkomen.

De zienswijze van de waterschappen kunnen indien nodig nog bijgeschaafd worden. De nieuwe regering

moet een kans krijgen. Gedeputeerde Loggen zal het initiatief nemen om na de zomer de stand van zaken hierin te onderzoeken. Als er dan onvolkomenheden blijken kan vanuit de Provincie een reactie volgen.

Gedeputeerde Loggen zal kijken of hij de juridische consequenties in kaart kan brengen en deze naar de Staten toesturen.

Mevrouw Hoogendoorn (ChristenUnie) vraagt of de septic tanks in het antwoord betrokken zullen worden. Gedeputeerde Loggen antwoordt bevestigend.

De **voorzitter** vraagt aan de commissie of dit A-stuk een hamerstuk kan zijn. De commissie reageert dat het een bespreekstuk moet zijn voor de PS vergadering van 31 januari a.s. De voorzitter vertrouwt erop dat gemaakte toezeggingen voor beantwoording nageleefd worden.